

Vergaderjaar 2007–2008

25 720

Organisch Psychosyndroom

Nr. 20

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2007

Zoals toegezegd¹ informeer ik u over de resultaten van het proefproject met de codering van producten op schadelijkheid (de AWARE-systeematiek).

Blootstelling aan vluchtige organische stoffen (zoals reinigings- en oplosmiddelen) op de werkplek kan leiden tot aandoeningen aan het zenuwstelsel. Om het gebruik van deze stoffen te verminderen is met het bedrijfsleven een proef gedaan met een productcode.

Dit proefproject heeft een begrijpelijke en bruikbare code opgeleverd, AWARE². De AWARE-code van een product geeft in één oogopslag relevante informatie over de risico's voor werknemers bij de toepassing van het product. Dit is het soort informatie waarmee een eindgebruiker op de werkvloer uit de voeten kan.

De verantwoordelijkheid voor het berekenen en verspreiden van AWARE ligt bij de fabrikanten. Zij kunnen met de code producten ontwikkelen met minder schadelijke ingrediënten. De code maakt het voor de professionele eindgebruiker mogelijk minder schadelijke producten te kiezen.

Ik vind AWARE praktisch, gericht op zowel marktwerking als het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor veilige werkomstandigheden door werkgevers en werknemers. De code werkt en heeft al tot resultaten geleid. De deelnemers aan de proef met AWARE (de sociale partners in de metaalsectoren, de reinigingsmiddelenfabrikanten, de meubelindustrie en de schoentechnieksector) geven aan de code werkzaam te vinden en gaan met AWARE verder. Ik juich dit van harte toe en ondersteun de sectoren bij hun activiteiten. Daarnaast zal ik mij inzetten voor de invoering van een systeem als AWARE op Europees niveau. Dit is een kwestie van lange adem, maar een Europese aanpak biedt de beste kansen voor een stevig en duurzaam draagvlak.

De AWARE-methode is dit jaar gereed gekomen. Ondermeer vanwege de nieuwheid is er nog geen sprake van een brede toepassing. Dit wordt versterkt doordat nog niet alle partijen meewerken. Zo verstrekken slechts enkele (verf-)fabrikanten AWARE-codes aan hun afnemers.

¹ Brief 31 mei 2007 (Kamerstukken II 2006–2007, 25 720, nr. 19).

² AWARE = Adequate Warning and Air Requirement. Zie bijlage 1 voor een toelichting op AWARE.

RESULTATEN VAN DE PROEF MET DE AWARE-CODE

De resultaten van de proef met AWARE zijn op verschillende niveaus te benoemen: de functie van AWARE; draagvlak voor en samenwerking door AWARE; implementatie van AWARE.

1. De functie van AWARE

AWARE maakt vervanging eenvoudiger voor eindgebruikers

In de Arbowet is de verplichting opgenomen om gezondheidsschade door gevaarlijke stoffen te beperken. Het vervangen van producten door minder schadelijke is lastig voor gebruikers aan het eind van de productketen. De meegeleverde informatie op veiligheidsinformatiebladen is complex en het vergelijken van deze informatie vereist specialistische kennis. Bedrijven geven aan dat AWARE handig is om producten in één oogopslag met elkaar te kunnen vergelijken. Het maakt een grote hoeveelheid complexe informatie tastbaar en de keuze voor vervanging inzichtelijk. In de proef is gebleken dat bedrijven voor producten met lagere codes kiezen, maar nog moeten wennen aan het instrument. Dit is een bevestiging van soortgelijke ervaringen in Scandinavië, waar vergelijkbare methodieken toegepast worden, zoals mijn ambtsvoorganger u eerder meldde¹.

AWARE is een motor achter productinnovatie

De code maakt productinnovatie in de richting van veiliger producten gemakkelijk. AWARE maakt helder welk ingrediënt in een receptuur het meeste bijdraagt aan de schadelijkheid van het totale product. Hierdoor kan gericht gezocht worden naar alternatieven, waarmee de grootste winst te behalen is. Fabrikanten van reinigingsmiddelen hebben minder schadelijke producten ontwikkeld en deze zijn in gebruik genomen. Zij geven aan de methodiek erg goed en bruikbaar te vinden, ook als marketinginstrument, en zij blijven AWARE toepassen.

2. Draagvlak voor en samenwerking door AWARE

AWARE versterkt communicatie in de productketen

AWARE werkt het best als de gehele keten meewerkt. De reinigingsmiddelenfabrikanten zijn een motor achter de acceptatie en toepassing van AWARE gebleken. In samenwerking met hun afnemers ontwikkelen ze nieuwe producten met een lager risico, afgestemd op de situatie in het bedrijf. Daarmee promoten zij AWARE onder hun afnemers.

Participatie gehele keten onmisbaar

De metaalsector heeft veel energie gestoken in het betrokken houden van de verffabrikanten. Oorspronkelijk waren de verffabrikanten partners in het proefproject, ze hebben de methodiek voorgedragen. Toen zij verzocht werden AWARE-codes te berekenen, trokken zij zich terug. Hierbij heeft vermoedelijk meegespeeld dat AWARE een nationaal project is, terwijl de verffabrikanten voornamelijk operatief zijn op Europees niveau, bijvoorbeeld REACH. Dit ondanks de verzoeken vanuit de afnemersectoren om mee te blijven werken. Het is verheugend dat inmiddels enkele verffabrikanten wel meedoen, of dat overwegen, en producten met een lagere AWARE promoten. Er zal meer energie nodig zijn dit draagvlak uit te breiden.

Door de opstelling van de verffabrikanten zien de metaalbranches zich genoodzaakt zelf de AWARE-codes te berekenen. Met beperkingen omdat

¹ Kamerstukken II 2003–2004, 25 720, nr. 17, Tweede Kamer.

zij niet alle benodigde informatie tot hun beschikking hebben. Deze werkwijze verhoudt zich ook slecht tot de nieuwe EU-richtlijn REACH over gevaarlijke stoffen, waar de verantwoordelijkheid voor het leveren van productinformatie onomwonden is geplaatst bij de fabrikant, niet de eindgebruiker.

Draagvlak voor AWARE

De partijen die meewerken aan de proef met AWARE geven aan enthousiast te zijn over de code. Ze vinden de proef veelbelovend en willen er graag mee verder. In de metaalbewerking en metaalektro zijn de werkgevers en werknemers van plan de proef voort te zetten en bedrijven de toegevoegde waarde van AWARE in de praktijk te laten ervaren. De meubelindustrie is net begonnen met een dergelijke proef. In de schoen-technieksector is een vergelijkbare productcode ingevoerd. De reinigingsmiddelenfabrikanten gaan door met het toepassen van AWARE. Er is, op de meeste verffabrikanten na, voldoende draagvlak voor AWARE.

3. Implementatie

AWARE als een vrijwillig marktsysteem

De AWARE-methodiek is zo veel belovend dat het gebruik ervan wenselijk is. In Nederland is de meest aangewezen route dat sectoren zelf de verantwoordelijkheid hiervoor opnemen. Een vrijwillig systeem, aansluitend bij de markt, zal op het meeste draagvlak kunnen rekenen.

AWARE als Europees systeem

De invoering van een productcodesysteem vindt bij voorkeur plaats op Europees niveau. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste is de markt van chemische producten zeer Europees georiënteerd. Eenduidigheid en een gelijk speelveld zijn daarom van groot belang. De partners in de AWARE-proef en ook de (verf-)fabrikanten delen deze mening. Ten tweede wordt het stoffenbeleid geregeld via Europees beleid, zoals de verordening REACH en de Chemische Agentia Richtlijn. Deze regelen de communicatie over chemische producten. De Chemische Agentia Richtlijn verplicht fabrikanten een veiligheidsinformatieblad (VIB) met informatie over de risico's van een product met de producten mee te leveren. REACH verplicht spelers in een productketen te communiceren over risico's en veilige wijzen van gebruik van stoffen via een chemical safety report. Beide communicatie instrumenten zijn ingewikkeld voor een eindgebruiker. Een koppeling tussen de verplichtingen uit REACH en de Chemische Agentia Richtlijn is daarom wenselijk. AWARE kan deze rol vervullen en maakt het gemakkelijker voor de eindgebruiker. Tijdens de uitvoering van het proefproject is contact onderhouden met diverse partijen in Europa met initiatieven op het gebied van productcodes. In meerdere lidstaten zijn of worden vergelijkbare productcodesystemen ontwikkeld. Er is dus brede aandacht voor het vertalen van complexe productinformatie op een voor eindgebruikers begrijpelijke wijze.

De toekomst van AWARE

In het proefproject is veel gebeurd. De methodiek heeft een stevig – wetenschappelijk – fundament, online is een eenvoudige rekentool beschikbaar, diverse branches hebben hun betrokkenheid getoond en willen bovendien verder met AWARE. Betrokkenheid is de basis voor het slagen van AWARE en ik ondersteun deze van harte. Ik vind het belangrijk

dat bedrijven zelf de verantwoordelijkheid kunnen nemen voor een veilige werkomgeving. AWARE ondersteunt bedrijven hierbij.

Tot nu toe lag het initiatief voor AWARE bij de overheid. Ik verwacht dat de sectoren in eerste instantie zelf initiatieven zullen ondernemen. Om het opgebouwde draagvlak te blijven ondersteunen zal ik mij inzetten voor het faciliteren van de kennisuitwisseling tussen de verschillende sectoren en het bevorderen van samenwerking.

Bedrijven zijn bij de keuze voor minder schadelijke producten en een veilige werkplek afhankelijk van hun leveranciers. Ik vind het van groot belang dat fabrikanten hun verantwoordelijkheid nemen en de risico's van hun producten op heldere en duidelijke wijze communiceren naar hun afnemers. Daarom steun ik de sectoren in hun streven de gehele productketen te blijven betrekken bij AWARE en roep ik de fabrikanten van o.a. coatings, lijmen en reinigingsmiddelen op mee te (blijven) werken.

Voor de uiteindelijke invoering van AWARE is het Europese niveau het meest aangewezen en is een vrijwillig systeem het meest wenselijk.

Gezien de positieve resultaten van de proef, is nu het moment na te gaan hoe we dit binnen de EU kunnen opstarten. Ik besef dat het invoeren van een productcode zoals AWARE een kwestie van lange adem en het zoeken naar bondgenoten is. Mijn streven is om AWARE te blijven communiceren in Europa en ik zoek daarvoor aansluiting bij bestaande initiatieven, zoals de implementatie van REACH.

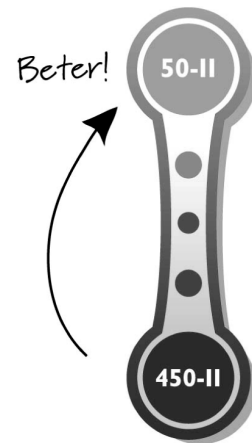
Ik ben van mening dat AWARE een succes kan worden. De invoering van dit systeem zal diverse branches stimuleren in hun streven naar verminderde blootstelling aan (vluchtige organische) stoffen.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. P. H. Donner

AWARE, Adequate Warning and Air REquirement

Een code bestaand uit 2 getallen voor producten met vluchtige organische stoffen. De code helpt om producten samen te stellen en/of te kiezen die de minste risico's opleveren voor degenen die ermee werken. Het principe is simpel: hoe lager de code getallen, des te veiliger het product.

Het eerste (Arabische) getal is een maat voor de nodige ventilatie op de werkplek, bij toepassing van producten met vluchtige organische stoffen, om onder de grenswaarde te blijven. Het tweede (Romeinse) getal is een maat voor het risico dat wordt veroorzaakt door alle andere effecten die stoffen kunnen veroorzaken. Dat getal wordt bepaald met de risicozinnen die volgens de Europese richtlijnen op de verpakking van de producten vermeld moeten worden. Hoe hoger het getal, hoe groter het mogelijke risico van de blootstelling voor de toepasser. AWARE geeft een integraal beeld van de mogelijke risico's van een product.

De rekenmethodiek van AWARE is gebaseerd op de methodiek die in Scandinavië ontwikkeld en operationeel is. Deze methodiek is wetenschappelijk onderbouwd voor de Nederlandse proef¹ en heeft een stevig wetenschappelijk fundament gekregen, zodanig dat Denemarken zelfs overweegt de AWARE-methodiek te gebruiken als basis voor de herziening van hun eigen productcode methodiek. Ook is de methodiek gevalideerd met metingen van de blootstelling aan vluchtige organische stoffen in de metaalsector. Daaruit is gebleken dat AWARE een goede indicatie geeft van de te verwachten blootstelling. Daardoor is AWARE geschikt om producten met elkaar te vergelijken op mogelijke risico's voor de toepasser. De code is eenvoudig te berekenen met de ontwikkelde, en op Internet beschikbare rekentool (zie www.awaretool.eu). Deze berekening is uitvoerbaar voor zowel fabrikanten van producten (met gegevens van de receptuur) als door de gebruikers van producten (met gegevens uit de veiligheidsinformatiebladen).

¹ IVAM, 2007: The AWARE code (te downloaden via www.vast.szw.nl).